

Kajaanin yliopistokeskus **VUOSIKERTOMUS 2012**

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

OULUN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

LAPIN YLIOPISTO

SISÄLTÖ

Johtokunnan puheenjohtajan katsaus	3
Johtajan katsaus	4
Yliopistokeskuksen toiminta	5
<i>Mittaustekniikan yksikkö, Cemis-Oulu</i>	5
<i>Kajaanin opettajankoulutusyksikkö</i>	7
<i>Aikopa</i>	8
<i>Avoim yliopisto</i>	9
<i>Yliopistokeskuksen kirjasto</i>	10
<i>Itä-Suomen yliopisto</i>	11
<i>Jyväskylän yliopisto</i>	12
Resurssit	14
<i>Tilat</i>	14
<i>Henkilöstö</i>	15
<i>Talous</i>	16
Julkaisut	17
Tapahtumat	18
Johtokunta	21
Yhteystietoja	22
Toimitustiedot	23

JOHTOKUNNAN PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Oulun yliopiston strategiassa on määritelty neljä vahvuusaluetta; biotieteet ja terveys, informaatioteknologia, kulttuurinen identiteetti ja vuorovaikutus sekä ympäristö, luonnonvarat ja materiaalit. Viimeksi mainittuun sisältyy kehitysalana kaivos- ja vuoriala sekä terästutkimus. Painoala-ajattelu on tarpeellista, sillä liian moneen suuntaan panostamiseen eivät henkiset tai taloudelliset resurssimme riitä. Tämän hetken taloustilanteessa tilanne vielä korostuu. Kansainvälisesti merkittävän profiilin saavuttaminen edellyttää myös riittävää kriittistä massaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016 todetaan yliopistokeskuksista seuraavaa: ”Yliopistokeskuksilla on tiivis yhteys emoyliopistojen toimintaan. Niiden asema turvataan suuntaamalla niiden toimintaa korkeakoulujen osaamista täydentävään, alueiden tarpeita palvelemaan aikuis-koulutukseen ja tutkimustoimintaan.”

Vuotta 2012 leimasi Kainuun korkeakoulustrategia (KKKS) -prosessi, jossa linjattiin pohjoisuuteen ja vaikuttavuuteen liittyen Kajaanin yliopistokeskuksen yhteistyöyliopistojen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteistyötä. Strategia perustuu Kainuun kehittämistarpeisiin ja rakentuu Kainuussa toimivien korkeakoulujen strategiaan painopisteisiin ja tavoitteisiin. KKKS:n avulla pyritään edistämään korkeakoulujen välistä suunnitelmallista yhteistyötä Kainuussa sekä selvittämään korkeakoulujen roolia Kainuun pitkäjänteisen aluekehitystyön tukena. Lisäksi toiminnan kautta pyritään nivomaan korkeakoulujen emokampusten toiminta yhä vahvemmin Kainuun kehittämiseen. Uudessa yliopistokeskussopimuksessa vuosille 2013–2016 on mainittu KKKS:n avulla suunnattavan ja toteutettavan Kainuussa tapahtuvaa korkeakoulu- ja tutkimuslaitos yhteistyötä koulutuksen ja t&k:n osalta. KKKS:n toteuttamissuunnittelu on käynnissä kolmessa työryhmässä, jotka työستävät aihioita perusteellisemman suunnittelun

mahdollistavaan KKKS käynnistämishankkeeseen. Tavoitteena on saada kansallista ja kansainvälistä rahoitusta aihioiden toteuttamiseen.

Kajaanin yliopistokeskuksen toiminta on OKM:n määrittelyn mukaista aikuiskoulutuksen ja tutkimustoiminnan osalta ja yhteistyötä emoyliopistojen toimintaan on vahvistettu ja vahvistetaan edelleen. Aikuis- ja täydennyskoulutuksessa yliopiston ja Kajaanin ammattikorkeakoulun tiivis yhteistyö on osoittautunut erinomaiseksi ratkaisuksi. Lisäksi Oulun yliopiston alainen tutkimustoiminta yliopistokeskuksessa suuntautuu suurimmaksi osaksi ja enenevässä määrin yliopiston strategiaan painoaloihin, eli informaatioteknologiaan ja kaivannaisalaan. Oulun yliopiston uudessa strategiassa vuosille 2012–2015 Kajaanin toiminnot ovat selkeästi esillä. Maininnat löytyvät kohdista Innovaatiokeskukset ja muu strateginen tutkimusyhteistyö, Luovat tutkimusympäristöt ja tutkimuksen tuloksellisuus sekä Oulun yliopiston strategisten painoalojen tutkimusrakenteet.

OKM:n Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016 todetaan lisäksi, että yli-

opistot ja ammattikorkeakoulut kehittävät yhteisiä yritysten kanssa tehtävän tutkimusyhteistyön muotoja. Näin on myös toteutettu Kajaanissa. Viiden organisaation sopimusperustainen Mittaus- ja tietojärjestelmien koulutus- ja tutkimuskeskus, CEMIS, on juuri tällainen yhteistyömuoto. CEMIS:ssä yliopistokeskus on vahvasti mukana Oulun yliopiston ja Jyväskylän yliopiston toiminnan kautta sekä lisäksi mukana ovat Kajaanin ammattikorkeakoulu, VTT ja MIKES. CEMIS toiminta on vahvistanut organisaatioiden yhteistyötä ja laajempien tutkimuskonsortioiden muodostamista.

Oulun yliopiston visiona on olla vuonna 2020 vetovoimainen ja tuloksellinen tiedeyliopisto sekä innovaatiotoiminnan edelläkävijä. Kajaanin yliopistokeskuksen toiminnan sisältö on kokenut muutoksia ajan kuluessa, mutta toiminta aikaisemmin, nyt ja tulevaisuudessa on vahvistanut ja vahvistaa lähiympäristön hyvinvointia. Esitän Oulun yliopiston puolesta lämpimät kiitokset kaikille, jotka ovat olleetideoimassa uusia painopisteitä ja linjauksia ja toivotan mitä parhaita menestystä tärkeässä työssä Kainuun hyväksi.

JOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2012 aikana jatkuivat Kajaanin yliopistokeskuksessa useat aiemmin alkaneet muutosprosessit koskien Oulun yliopiston yliopistokeskuksen piiriin kuuluvia toimintoja. Opettajan-koulutuksen (KTK) siirtyminen Ouluun syksyllä 2013 jatkoi vuonna 2012 muutosprosesseja Kajaanin kampuksella. Perustutkintoon johtava koulutus näyttäisi hiipuvan Kainuusta jos ei uusia avauksia saada. Jäsenyliopistojen toteuttamat muutokoulutukset ja maisteriohjelmat sekä näiden mahdolliset vakinaistamiset ovat jatkossa todennäköisin toimintamalli. Jyväskylän yliopiston Vuokatissa tapahtuva maisteri- ja tohtorikoulutus jatkuu hankerahoituksella vuoden 2013 loppuun ja Sotkamossa Oulun yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston toteuttama elintarvikebiotekniikan maisteriohjelma jatkuu keväälle 2013. Molemmissa toiminnoissa on pohdinnan alla niiden mahdollinen vakinaistaminen hankkeiden päätyttyä. Lisäksi loppuvuonna alkoi alueen tarpeisiin kohdistettu AIKOPAN koordinoimana varhaiskasvatuksen maisteri-hanke. Näiden lisäksi koulutusta tapahtuu aikuiskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopisto-toiminnan kautta.

Vuoden 2011 perustettu mittaus-tekniikan yksikkö, CEMIS-OULU, kävi edelleen läpi omaa rakennemuutostaan uudistuvassa rahoituskehityksessä ja globaalien talousahdingon keskellä. Organisaatiomalli muuttui vuoden aikana kolmen tutkimusryhmän malliin ja vuoden vaihteessa 2013 supistui johtoryhmän kokoonpano kattamaan johtajan ja tutkimusryhmien päälliköt. Vuoden 2012 tulos oli hieman odotuksia parempi, joskin toiminnan kokonaisvolyyymi laski hieman edellisvuodesta. Näkymät vuodelle 2013 ovat kuitenkin kohtuullisen lupaavat. Yksikkö on pärjännyt hyvin TEKESin uusissa rahoitusmalleissa, pienet strategiset avaukset ja Tutkimusideoista uutta tietoa ja liiketoimintaa (TUTLI)-rahoitus.

AIKOPA on osoittanut vuonna 2012 toimivuutensa yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteisenä yksikkönä tuloksen ollessa hyvän. AIKOPAN

tutkimus jatkoi jo aiemmin alkaneita toimintojaan menestyksekkäästi.

Mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskus, CEMIS jatkoi toimintaansa vuonna 2012 ja yliopistokeskuksen toimijoista Oulun yliopisto ja Jyväskylän yliopisto ovat mukana tässä keskuksessa. Vuoden 2012 toiminta osoitti, että CEMIS-toiminta on luonut puitteet, joiden osittaisella vaikutuksella näiden yliopistojen yhteistyö on vahvistunut sekä myös yhteistyö Mittatekniikan keskuksen, MIKESin kanssa.

Yliopistokeskussopimus (2013–2016) uudistettiin syyskuun 7.2012 yliopistokeskusneuvottelussa yhteistyöyliopistojen kesken. Kaikki yhteistyöyliopistot jatkavat entistä fokusoidummilla ja kunkin omia strategioita tukevilla vastuu-alueilla. Kainuun korkeakoulustrategia (KKKS) on selkeästi mukana yhteistyösopimuksessa yhtenä ohjaavana tekijänä. Uusi johtokunta toimikaudelle 2013–2016 nimettiin alkuvuonna 2013.

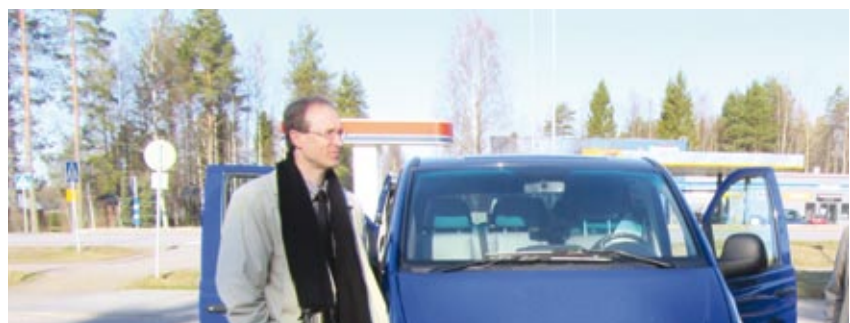
Kajaanin korkeakoulustrategian, KKKS, muokkaamista yhteistyöyliopistojen (Itä-Suomi, Jyväskylä, Lappi ja Oulu) ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteistoimin jatkettiin vuonna 2012. Alueen strategioissa esille nousseiden tarpeiden ja korkeakoulujen strategioiden perusteella valittujen kolmen osa-alueen: kaivannaisala, hyvinvointi (ravinto–terveys–liikunta) ja mittausmekaniikka (peliala ja datacenter yhteistyö) suunnittelua jatkettiin. Jokainen korkeakoulu nimesi edustajansa osa-alueiden työryhmiin, jotka käsittelivät ja muokkasivat strategiaa alustavaksi työohjelmaksi. Lopullinen työohjelma valmistui alkuvuonna 2012. KKKS omaa onnistuessaan suu-

ren potentiaalin vahvistaa korkeakoulutoimintaa Kainuussa ja alueellista vaikuttavuutta.

Valtakunnallisessa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016 (OKM 2012:1) todetaan: ”Yliopistokeskuksilla on tiivis yhteys emoyliopistojen toimintaan. Niiden asema turvataan suuntaamalla niiden toimintaa korkeakoulujen osaamista täydentävään, alueiden tarpeita palvelemaan aikuiskoulutukseen ja tutkimustoimintaan.”

Suunniteltu Kainuun korkeakoulustrategia ja sen toteutuminen tulee entistäkin paremmin yhdistämään emoyliopistojen strategiat ja alueen tarpeet.

Yliopistokeskuksen toiminnan kokonaisvolyyymi oli vuonna 2012 noin 11 M€ ja 153 henkilöä, mikä on jonkin verran pienempi kuin edellisenä vuotena johtuen etupäässä opettajankoulutuksen supistuvasta toiminnasta ja projektien vähenemisestä yliopistokeskuksessa. Perusrahoituksen osuus on lähes puolittunut parhaimmista vuosista. Kokonaisuudessaan vuoden 2012 tulos on hyvä ottaen huomioon globaalissa talousjärjestelmässä tapahtunut notkahdus sekä kansallisen rahoituslähteiden supistunut rahoituspotti. Sekä TEKES että Suomen Akatemia jakoivat selkeästi vähemmän rahoitusta vuonna 2012 kuin 2011. Yliopistokeskuksen toimijat pärjäsivät suhteellisesti hyvin tässä kiristyneessä tilanteessa. Turbulenssissa olevassa maailman talouden tilanteessa on kuitenkin oltava joka hetki reaktiovalmiudessa pysyäksään ajan hermolla ja turvatakseen alueen hyvinvointia.

MITTAUSTEKNIIKAN YKSIKKÖ, CEMIS-OULU

Yksikkö muodostui alkuvuonna 2012 neljästä tutkimusryhmästä, jotka ovat: analyyttinen kemia ja bioanalytiikka, optinen spektroskopia, kuvantavat mittaukset sekä tietojärjestelmät ja sensoriverkot. Toimintaa on Kajaanissa, Sotkamossa ja hanketoiminnan puitteissa myös Vuokatissa. Vuoden aikana tutkimusryhmien luku supistui kolmeen tietojärjestelmät ja sensoriverkot-ryhmän sulautuessa osaksi analyyttinen kemia ja bioanalytiikka-ryhmää.

ministeriön CEMIS-toiminnan käynnistämiseen myöntämää rahoitusta. Jatkotutkintojen tekijöitä on myös muissa tutkimusryhmissä.

Elintarvikebiotekniikan maisterikoulutus -hanke jatkui yhteistyönä Itä-Suomen yliopiston kanssa Sotkamossa. Hanke sai jatkoajan 2013 maaliskuun loppuun. Yhteensä opiskelijoita on 30, joista 15 on valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä.

Entisten yksiköiden kehittämisohjelmista jatkui vielä vuonna 2012

kan keskus (MIKES), Kajaanin VTT ja Kajaanin ammattikorkeakoulu. CEMIS-kehittämisohjelma on yhdistänyt alueen osaamista sekä Jyväskylän ja Oulun yliopiston (CEMIS-Oulu) yhteistyötä entuudestaan, samoin Oulun yliopiston ja MIKESin välistä yhteistyötä. Lisäksi tutkimusyhteistyö Jyväskylän yliopiston ja MIKESin kanssa on vahvistunut TEKES-hankkeiden kautta. Johtaja Vesa Virtanen on osallistunut CEMIS:en strategiaryhmän ja johtoryhmän työskentelyyn. Oulun

Tutkimuksen pääfokus on biotalous ja sovellusalat 2012 olivat prosessi- ja ympäristösovellukset, hyvinvointisovellukset, uusiutuva metsäteollisuus (metsäklusteri) ja bioenergia. Vähemmässä määrin peli- ja ajoneuvosovellukset, joka loppui keväällä 2012 ryhmän siirtyessä Kajaanin ammattikorkeakouluun.

Kuvantavien mittausten ryhmällä on professorivetoisena erityistehtävä osallistua perusopetukseen erityisesti opinnäytetöitä CEMIS-OULUssa tekemällä. Menettely onkin historiansa aikana (MILA ja CEMIS-OULU) tuottanut Kainuuseen talouselämän tueksi useita valmistumisvaiheissa olevia teekkareita ja heidän DI-töitään sekä tohtorin tutkintoon tähtäviä jatko-opiskelijoita. Määräaikainen (2 vuotta) professuuri jatkui vuonna 2012 ja on rahoitettu osalla opetus- ja kulttuuri-
VUOSIKERTOMUS 2012

osaamispalvelua kehittävä soluviljely- sekä antimikrobiseen tutkimukseen, MIKROSOLU-hanke. Myös Palvelu- ja innovaatiotoiminnan kehittämisohjelma, PALI, jatkui vuonna 2012 keskittyen palveluliiketoiminnan kehittämiseen onnistuneesti. Yritysyhteistyö vahvistui sekä Kainuun alueella että valtakunnallisesti.

Elintarvikealan innovatiiviset high value -tuotteet biomassaraaka-aineista hanke, Biohiva, alkoi loppuvuonna 2012 ja on verkottunut Oulujärvi Leaderin ja yritysten kanssa.

Vuonna 2012 jatkui ja vahvistui mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskuksen, CEMIS (Centre for Measurement and Information Systems), toiminta. Myös CEMIS-kehittämisohjelma -hankkeet jatkuivat vuonna 2012. Muita CEMIS-toimijoita ovat Jyväskylän yliopisto, Mittateknii-

yliopiston yksikkö on CEMIS-kehittämisohjelman selkeästi suurin toimija.

Yksikkö on mukana kansallisessa fotonikan tutkimusverkostossa Photonics Finland. Yksikkö on vahvistanut verkostoaan Oulun Innovaatio Allianssin kanssa ja siellä erityisesti Centre of Health and Technology ja PrintoCentin kanssa.

Yksikössä oli meneillään toistakymmentä TEKES-rahoitteista hanketta. Esimerkiksi TEKES:in Vesi-ohjelmassa tutkittiin sekä toksisten yhdisteiden määrittämistä (RACE). Muissa TEKES-hankkeissa tutkittiin mm. bakteerien tunnistamista paperinvalmistusprosessissa (Biomecon 2). Uudenlaisten menetelmien kehittäminen nano- ja mikropartikkeleiden mittaamiseen on esillä NAMI -hankkeessa sekä nutrigenomiikkaan liittyvän biosensorin kehitystä Nutrisense 2-hankkeessa.

”Liikkuva Urheilu- ja Lumitutkimus, LULU-hankkeessa”, keskitytään kehittämään mittausmenetelmiä niin hiihdon olosuhteiden kuin välineidenkin testaamiseen. Mekaanisen puun tutkimushankkeita ovat TimTekno ja PUNOS. Nestemonitorointia uusilla optisilla menetelmillä kehitetään LUMO-hankkeessa, kun taas teknologian kehittäminen partikkeleiden liikkeen tunnistamiseen sekä kuvantaviin spektri- ja fluoresenssimittauksiin on esillä PulpVision-hankkeessa. Lisäksi kehitettiin polarisaatiomittausteknologiaa biomembraanien funk-

teisessa avauksessa: Tiekartta älykkääseen arktiseen erikoistumiseen (2012–2014), (SMARCTIC), LST – uusi lähestymistapa kompleksisen datan analyysiin ja visualisointiin (LST-Vision) ja Sensorit ja sosiaalinen web, (SEWEB). Näistä SMARCTIC alkoi yliopistossa vuonna 2012. Muut alkoivat 2013 alussa.

Yksikkö on ollut mukana energia ja ympäristö alan, CLEEN Oy, strategisen huippuosaamisen keskittymän (SHOK) Measurement, Monitoring and Environmental Assessment (MMEA) -tutkimusohjelmassa.

Yksiköllä on ollut tutkimusyhteistyötä alueella MTT:n kanssa liittyen marjanviljelyn ja vihannesviljelyn kustannustehokkaaseen toimintaan. Lisäksi yhteistyötä oli bioreaktorin toiminta- ja tuotealoilla.

Yksikössä jatkui Kainuun maaseutua kehittävän bioenergiateemaohjelman koordinoiti siirtyneenä Lönnrot Instituutista. Ylimaakunnallinen Wenet Centre hanke on integroitu osaksi bioenergian teemaohjelman toteutusta. Wenet Centre hankkeen tarkoituksena on edistää bioenergia-alalla toimivien yritysten vientiponnisteluja. Kansainvälisessä Robinwood plus hankkeessa (Interreg IV C-ohjelma) edistetään metsien monipuolista käyttöä, esim. bioenergian kautta.

Kansainvälinen tutkijanvaihto kehittyi tavoitellusti n. 30 henkilötyökuukauden mittaiseksi. Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin aktiivisesti yli 10 tutkimuslaitoksen kanssa mm. Italiassa, Venäjällä, USA:ssa ja Isossa-Britanniassa. Tieteellisten artikkeleiden määrä oli hyvä; 18 referoitua kansainvälistä tiedeartikkelia ja 16 konferenssijulkaisua. Yksikön henkilöt osallistuivat kansainvälisiin ja kansallisiin arviointitehtäviin (tiedelehdet, väitöskirjan vastaväitös, kansainvälisten hankekemusten arviointi). Keksintöilmoituksia tehtiin kolme kappaletta ja yksi patenttihakemus.

Yksikön uudistunut rakenne helpotti laitteistojen ja tutkimusympäristöjen tehokkaampaa yhteiskäyttöä.

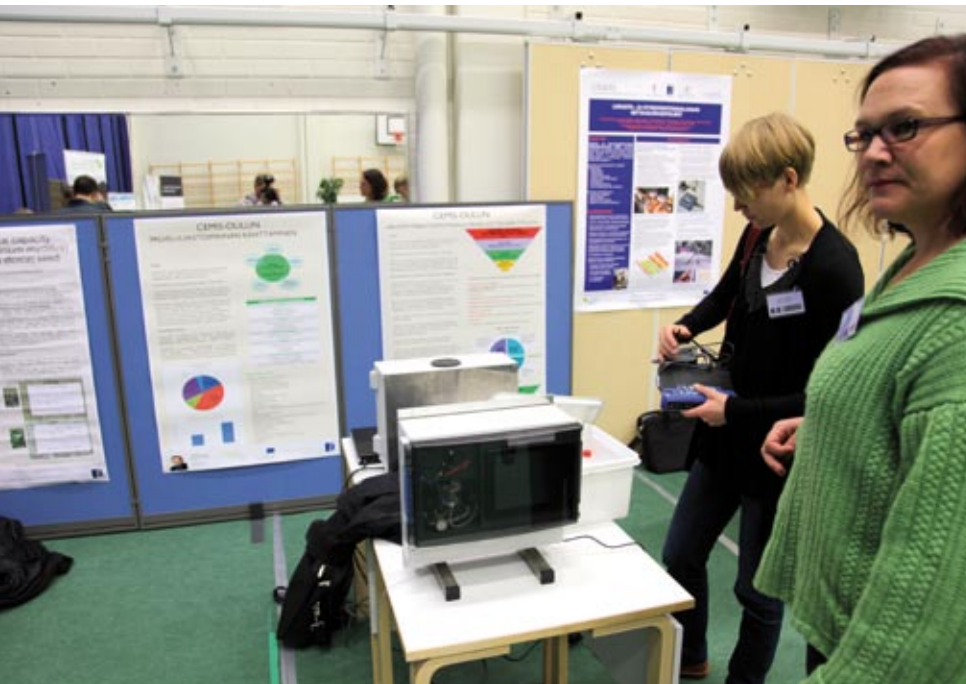
Yksikön budjetti oli n. 4,5 miljoonaa euroa. Henkilöstöä oli vuoden mittaan 77, joista kertyi 55,2 henkilötyövuotta. Tohtoreita oli työsuhteessa vuoden aikana 14 henkilöä ja 23 % htv:sta.

tionaalisuuden tarkkailuun NONIT-hankkeessa.

Yksiköllä on hankkeita TEKES:in Green Mining-ohjelmassa: pienten nikkelpitoisuuksien mittaamisen kehittämiseen kaivannaisteollisuuteen (NICK) ja Raekoon reaaliaikainen ja kustannustehokas hallinta louhinnasta tuotteeksi -hanke (RAIKU), Tutkimusideoista uutta tietoa ja liiketoimintaa (TUTLI) -rahoitus. Lisäksi loppuvuonna sai TUTLI-rahoituksen Elohopeavapaa automaattinen online-metallianalysaattori, MEAN-hanke, joka myös linkitettiin Green Mining-ohjelmaan. Hanke alkoi 1.1.2013.

Yksikkö on mukana kolmessa TEKES:in rahoittamassa pienessä stra-

Yksikkö oli mukana luomassa ajoneuvojen simulointitutkimuskeskusta yhdessä Kajaanin ammattikorkeakoulun ja ammattiopiston kanssa. Ajoneuvojen simulointitutkimuskeskus on Kajaanin ammattikorkeakoulun tiloissa.

Cemis-Oulu	2011	2012
Rahoitus	5 511 535	5 017 084
Perusrahoitus	630 000	670 000
Täydentävä rahoitus	4 881 535	4 347 084
Henkilöstömäärä	89	68
Htv	65,9	55,2
Julkaisujen määrä	57	42
Hankkeiden määrä	45	32

KAJAANIN OPETTAJANKOULUTUSYKSIKKÖ

Vuosi 2012 oli Kajaanin opettajan- koulutusyksikön sadaskahdestoista ja viimeinen kokonainen toimintavuosi. Syyskuun alussa 25.9.2012 pidettiin lukuvuoden avajaiskahvit henkilökunnalle ja opiskelijoille. Lukuvuoden avasi koulutusdekaani Marko Kielinen.

Opiskelu jatkuu Kajaanin kampuksella vuoden 2013 heinäkuun loppuun saakka. Opiskelijoiden ja henkilöstön aseman turvaamiseksi yliopiston rehtorin vuonna 2010 asettamat kaksi työryhmää jatkoivat toimintaansa. Tavoitteena on edelleen opiskelun ja toiminnan laadun turvaaminen kevätlukukauden 2013 loppuun saakka. Henkilöstön asemasta on huolehdittu tarjoamalla työsuhteelle jatkoa Oulun kampukselta. Opetushenkilöstön siirtyminen Ouluun alkoi kesällä 2011. Muutosjohtajana on toiminut edelleen kasvatustieteiden tiedekunnan hallintopäällikkö Tuomo Vilppola (KT).

Yksikössä suoritettiin KK- ja KM-tutkintoja huomattava määrä. Se kertoo laadun ja opiskelun turvaamisen onnistumisesta ja tukitoimien vaikutuksesta. Yksikkö järjesti mm. vuoden 2012 kesällä ”kesälukukauden”, jolloin voitiin suorittaa tutkintoon sisältyviä opintoja ja saada ohjausta kandidaatintyön ja pro gradu -tutkielman tekemiseen. Kasvatustieteen kandidaatin tutkintoja vahvistettiin vuoden 2012 aikana 87 ja maisterin tutkintoja 72. Syyslukukauden alkaessa opiskelijoita oli kirjoilla 200.

Yksikön toimintaa ovat edelleen leimanneet opiskelijoiden ja henkilöstön määrän väheneminen ja eläköityminen ja tilojen vuokraaminen toisenlaiseen toimintaan. Yksikkö työllisti suoranaisesti yhteensä 19 henkilöä, joista osa opettajia ja osa muuta henkilöstöä.

Kainuun maakunnan palkkatuomisto vahvisti toimintaansa Intterissä, Silmussa toimi edelleen Kajaanin kaupungin avoin päiväkodi, hallintorakennukseen vuonna 2011 muuttanut maakunnan kehitysvammapoliklinikka taas on löytänyt jo toiset tilat muualta. Metallipaja on vuokrattu moottoripyöräkerholle. Kalusteiden myynti kouluille on käynnissä. Arvokalusteiden deponointi Kajaanin kaupungin ti-

loihin ollaan saattamassa päätökseen.

Tapahtumia ja hankkeita

Perinteinen ja suosittu on ollut myös lasten ja perheiden kaksipäiväinen liikuntatapahtuma, jossa vuonna 2012 liikuttiin teemalla ”Sadun Taikaa”. Toiminta rakentui kolmen teemasadun ympärille. Teemat ovat Peter Pan, Nalle Puh ja Muumit.

Opettajankoulutusyksikön liikunnanopiskelijat ovat yhteistyötohojen kanssa jo toistakymmentä vuotta järjestäneet tapahtuman osana opintojaan. Nyt he olivat mukana viimeistä kertaa. Vuonna 2012 yhteistyötahot olivat: Kainuun Liikunta ry., Kajaanin kaupungin varhaiskasvatus- ja liikuntapalvelut sekä Kainuun maakuntakuntayhtymän hammashoito, Kainuun sydänyhdistys ja Kajaanin ammatikorkeakoulu. Perjantapäivänä tapahtumaan osallistui noin 500 lasta päivähoitosta Kainuun alueelta ja lauantaina noin 850 alle 8-vuotiaasta lasta vanhempineen ja isovanhempineen.

Liikuntatapahtuma on tarkoitettu alle 8-vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen sekä isovanhemmilleen. Tapahtuma on ilmainen ja avoin kajaanilaisille perheille. Sen järjestelyistä ovat vastanneet opettajankoulutusyksikön liikunnan sivuaineopiskelijat.

Vuonna 2006 alkanut laaja Liikunta-Vasu-kehittämisen- ja tutkimushanke jatkui Kajaanin kaupungin päiväkodeissa kehittämistyön tulosten pysyvyyttä kartoittavan uusintakyselyn analysoinnilla. Hankkeesta on valmistunut tähän mennessä jo kuusi pro gradu -tutkielmaa.

Kunniamainintoja

Kajaanin opettajankoulutusyksikön historian lehtori Reijo Heikkinen sai tasavallan presidentin myöntämän professorin arvonimen. Professori-nimityskirjan luovutustilaisuus pidettiin Oulun Taidemuseossa 25.5.2012.

Hän myös erittäin tuotteliaana kirjailijana sai vuoden aikana Vuoden Elias -tunnustuspalkinnon Elias Lönnrotin lääkäriyön ja kansanperinteen tutkijana ja Lönnrotiin liittyvän tutkimustiedon popularisoijana ja Vuoden vesistöteko -palkinnon laajasta Oulun vesistöaluetta koskevasta kirjallisuudesta tuotannosta

Kulttuuria ja muuta toimintaa

Kampusalueen historiallinen arvo ja kesäinen vehreys opettajankoulutusyksikön toiminnan hiljentyessä on saamassa laajemmin uusia käyttäjiä, vuokralaisia ja toimintaa. Vuoden 2012 aikana mm. järjestettiin päärakennuksessa kolmet hääjuhlat ja pari vaitöslaisuutta. Syyskuussa 2012 Kajaanissa ja Sotkamossa järjestetyn suunnistuksen maailmancupin sprinttimatkojen osakilpailun yksi televisioitu rasti sijoittui kampusalueelle.

Musiikin sivuaineopiskelijat pitivät suosittu joul- ja kevätlaulajaiset päärakennuksen Hela-salissa. Musiikin ja soiton lehtorit Anja Tuovinen ja Heljä Pylvänäinen pitivät suomalaisen musiikin konsertin 25.9.2013 niin ikään Hela-salissa. Korkeatasoisesta musiikkiohjelmasta saatiin myös nauttia kevät- ja syyspubliikissa.

Kajaanin opettajankoulutusyksikkö	2011	2012
Opiskelijamäärä	345	181
Tutkinnot		
Kandidaatti	68	82
Maisteri	77	69
Tohtori	1	0
Rahoitus		
Perusrahoitus	2 219 574	1 660 042
Täydentävä rahoitus	2 145 978	1 588 375
	73 596	71 667
Henkilöstömäärä	25	22
Julkaisujen määrä	52	45

AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPAn muodostavat Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston, Kajaanin yliopistokeskuksen aikuiskoulutusyksiköt. AIKOPA toteuttaa työelämän tarpeita vastaavia korkeakoulutasoisia koulutus-, kehittämis-, asiantuntija- ja tutkimuspalveluja. Keväällä 2012 AIKOPAn toiminta päätettiin vakinaistaa kahden vuoden kokeilun päätteeksi. Yhteistyöllä on tehostettu korkea-asteen aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelujen laatua, saatavuutta ja monipuolisuutta. AIKOPA julkaisi AIKOPAN ASKELEET – Onnistujan opintie -julkaisun, jossa kerrotaan AIKOPAn syntymisestä ja toiminnasta johtajan, henkilöstön ja tiimien näkökulmasta.

AIKOPA vastasi Kainuun kuntien lastentarhanopettajapulaan aloittamalla ESR-rahoitteisen VAKA-hankkeen. Kainuun ELY-keskuksen rahoittamassa (noin 500 000 euroa) hankkeessa järjestetään lastentarhanopettajaksi pätevyitysmikoulutus Oulun yliopiston tutkintovaatimusten mukaisesti. Sisältöjen vastuuhenkilönä toimii professori Eila Estola Oulun yliopiston Kasvatustieteiden tiedekunnasta. Opiskelijat valittiin joulukuussa (hakijoita 75, pääsykokeisiin kutsuttiin 65 ja valituksi tuli 23 henkilöä).

Opetusalan yhteistyö jatkui Kainuun kuntien kanssa mm. Kainuun osaajat -hankkeissa (Osaava-rahoitus). Kainuussa PeLaa -projektissa otettiin käyttöön perusopetuksen kouluille laadunkehittämisen malli ja OKM:n asettamat laatukriteerit. Tieteellisten jatko-opintojen yhteistyö aloitettiin Oulun yliopiston UniOGSin kanssa. Jatko-opinnoista kiinnostuneiden verkostossa AIKOPAssa on 82 henkilöä. Kajaanin kaupunginteatterin ja AIKOPAn opetus- ja kasvatustieteiden täydennyskoulutuksen yhteistyömalli palkittiin historian ensimmäisellä Vuoden lapsuusteko -tunnustuksella. Palkinnon myönsi Lapsuudentutkimuksen seura.

AIKOPAn asiantuntijapalvelu- ja tutkimustoiminta 2012

AIKOPA tuottaa myös asiantuntija- ja tutkimuspalveluja. Nämä palvelut ovat arviointitutkimusta sekä maaseutuun ja muihin alueisiin kohdistuvaa tutkimusta, kehittämistä ja koulutusta.

Tutkimus- ja asiantuntijapalvelutoiminnassa jatkettiin kuuden kansainvälisen ja kahden kansallisen tutkimushankkeen sekä yhteensä 16 kansallisen ja kansainvälisen arviointitutkimuksen toteutusta, joista osa

Timo A. Säkkinen valittiin Vuoden 2012 kaunuulaeseksi ja Nahkasarakansan pääpehtooriksi Kainuun kyläparlamentissa 24.8.2012. Kainuun kyläteemahankkeen yhdessä muiden kylätoimijoiden kanssa järjestämään seminaariin osallistui lähes sata henkilöä. Timo Säkkinen vastaanotti palkinnon seminaarin jälkeisessä pääjuhlassa emeritus maaherra Eino Siuruaisen pitämän puheen jälkeen.

päättyi. Samoin koordinoitiin Kainuun kyläteemaohjelman toteutumista sekä valtioneuvoston alaisen Harvaan asutun maaseudun teemaryhmän toimintaa. Vuoden 2012 kuluessa tuotettiin yhteensä yhdeksän virallista julkaisua, joista neljä oli kotimaisia ja viisi kansainvälisiä sekä julkaistiin kolme Korvesta ja valtateiltä -verkkolehteä. Lisäksi järjestettiin kaksi valtakunnallista seminaaria ja lukuisia paikallisia tilaisuuksia.

Aikopa	2011	2012		
	OY+KAMK	Oulun yliopisto	KAMK	AIKOPA yht.
Aikuiskoulutus kaikki				
Koulutustilaisuuksien määrä	349	116	211	327
Osallistujien määrä	3 687	2 208	1 898	4 106
Avoimet toteutuneet				
Koulutustilaisuuksien määrä	238	63	150	213
Opiskelijämäärä	942	243	915	1 158
Opintopisteet	3 627	1 961	1 512	3 473
Asiakaspalaute (1–5)	4,3	4,3	4,3	4,3
Rahoitus yhteensä	n. 2,2 milj.	1 218 209	996 270	2 214 479
Perusrahoitus		230 000	618 272	848 272
Täydentävä rahoitus ja sis.tulot		988 209	377 998	1 366 207
Henkilöstömäärä	28	15	10	25
Htv	25	14,5		
Julkaisut	10	9	1	10

AVOIN YLIOPISTO

Yliopistokeskuksen avoin yliopisto koordinoi avoimen yliopiston toimintaa Kainuussa ja Ylä-Savossa ja toteuttaa Oulun yliopiston kuuden tiedekunnan ml. Kajaanin opettajakoulutusyksikön opetussuunnitelman mukaisia yliopisto-opintoja. Leimallista opiskelulle on tutkintotavoitteisuus. Osana aikuiskoulutuskonsortiota yhteistyötä markkinoinnissa ja opetustarjonnassa tehdään Kajaanin avoimen ammattikorkeakoulun kanssa. Opintojen osalta uutena yhteistyökumppanina vuonna 2012 oli Kaukametsän opisto Kajaanissa. Kaukametsän opiston tarjonnassa oli Kasvatustiede 25 op ja Kasvatustiede 35 op opinnot.

Suosituimpia oppiaineita olivat kasvatustieteen ja humanististen tieteiden opinnot. Edellisenä vuotena uutuuksina olleet Esi- ja alkuopetus 25 op ja Psykologia 25 op toteutuivat myös vuonna 2012. Esi- ja alkuopetuksen perusopintoihin perustettiin suuren suosion vuoksi toukokuussa kaksi ryhmää. Myös tekstiilityön perusopinnot, jotka jo usean vuoden ajan ovat koonneet opiskelijoita Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueelta, käynnistettiin kahdella ryhmällä, toinen toukokuussa ja toinen lokakuussa.

Avoimen yliopiston opiskelijat tulivat pääsääntöisesti Kainuun alueelta. Toteutuksessa oli yhteensä 12 arvosanakokonaisuutta, joista kymmenen (10) perusopintokokonaisuutta ja kaksi aineopintokokonaisuutta. Vuoden 2012 aikana toteutettiin yhteensä 63 erillistä opintojaksoa. Opintopisteitä suoritettiin yhteensä 1961 op. Opiskelijoita oli yhteensä 243. Oulun avoimen yliopiston toiminnasta vastasi Kajaanissa kokopäivätoiminen ammuenssi.

YLIOPISTOKESKUKSEN KIRJASTO

KYK:n kirjaston viimeisenä täytenä toimintavuotena kirjastossa työskenteli kolme virkailijaa: informaatikko, amanuenssi ja kirjastosihteeri. Opettajankoulutuksen lakkauttamisen takia keskeiseksi tehtäväksi on tullut kokoelmien karsinta. Aukioloaikoja supistettiin vuoden alussa, mistä lähtien vain maanantaisin on asiakkailta ollut mahdollisuus ilta-aikaan käydä kirjastossa.

Vuonna 2010 aloitettuja kokoelmien poistoja ja siirtoja jatkettiin. Kesäkuussa 2218 kirjaa käsittävä Lönnrot–Lounela-kokoelma annettiin deponointisopimuksella säilytettäväksi Kajaanin kaupunginkirjasto – Kainuun maakuntakirjastossa. Loppuvuonna käytiin läpi sekä luetteloituja että luetteloiduttomia seminaarikokoelmia, joista siirrettiin aineistoa niin Pegasus-kirjastoon Ouluun kuin Varasto-

kirjastoon Kuopioon ja myyntiin sekä lahjoituksina Lönnrot-seuralle ja Kajaanin kaupunginkirjastolle.

Luetteloiduttoman kirja-aineiston poistoja ja siirtoja tehtiin 6500 niteen verran. Luetteloidusta aineistosta karsinta oli n. 6000 teosta. Poistettuja lehtivuositietoja kertyi 4177, joista lähetettiin 526 vuosikertaa Ouluun Pegasukseen, 939 vuosikertaa Varastokirjastoon ja 101 vuosikertaa Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjastoon.

Paikallislainoja annettiin 7088 kappaletta. Kaukolainoja lähetettiin muille kirjastoille 96 kappaletta ja otettiin vastaan 78 kappaletta. Yhteislainoja Varastokirjastosta sekä Oulun ja Kajaanin AMK:n kirjastoista saatiin 126 kpl. Tiedonhankinnan opetusta järjestettiin kirjastossa yhteensä 39 tuntia noin sadalle opiskelijalle yhteensä 17 opetuskertaa.

Vuoden lopussa luetteloituja niteitä oli vielä n. 29 000. Lähes 24 000 niteitä on poistettu verrattuna vuoden 2009 lukuun. Luvussa ei näy luetteloiduttomien niteitten poistot, joita on kertynyt 2009–2012 kaikkiaan noin 11 000. Kirjastorakennuksen vuokrasopimus päättyi 31.7.2013, minkä jälkeen Kajaaniin jäävien Oulun yliopiston yksiköiden palvelu siirtyy Kajaanin AMK:n kirjastoon, minne siirretään KYK:n kirjastosta kokoelmia AIKOPA:n koulutusalojen tarpeisiin. Varhaiskasvatuksen koulutus on jo alkanut ja erityiskasvatuksen koulutusta odotetaan. Muu kiertävä kokoelma siirtyy Ouluun.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Elintarvikebiotekniikan maisteriohjelma, Sotkamo

Elintarvikebiotekniikan maisteriohjelman tavoitteena on antaa yliopistotasoisista elintarvikebiotekniikan koulutusta pääasiassa työssä oleville henkilöille, joilla on ylempi korkeakoulututkinto, alempi korkeakoulututkinto, ammattikorkeakoulututkinto, soveltuvilta aloilta tai muut soveltuvat opinnot. Opintojen suorituspaikka on analyttisen kemian ja bioanalytiikan laboratorio Sotkamossa (CEMIS Oulu, Oulun yliopisto). Tutkinnot myöntää Itä-Suomen yliopisto. Pääasiallisesti vuonna 2009 aloittaneet opiskelijat jatkoivat pro gradu opinnäytetöitään (suunnittelu, kokeellinen osio, kirjallinen osio) aikataulujen mukaisesti. Opinnäytetöiden aiheet ovat käytännönläheisiä ja monissa mukana on yritysyhteistyö. Kaiken kaikkiaan viime vuoden lopussa valmistuneita oli 14. Lisäksi vuonna 2011 aloittaneet 10 opiskelijaa jatkoivat opintojaan henkilökohtaisten opintosuunnitelmiansa

mukaisesti. Yksi vuonna 2011 aloittaneista valmistui vuoden 2012 aikana.

Opiskelijat osallistuivat seuraaville kursseille: molekyylibiologian ja geeniteknikka, bioetiikka, elintarvikeprosessit, kemia, tieteellinen seminaarisarja sekä kielikurssit. Tämän lisäksi vuonna 2011 aloittaneet jatkoivat projektitöiden tekoa ja kirjoittamista sekä osa teki pro gradu tutkielmaa.

Lisäksi opiskelijoita oli mukana seuraaville opintojaksoilla: Ravintofysio-

logia 4 op, Biokemiallinen metodiikka 2 op, Elintarvikemikrobiologia 5 op. Jos he eivät päässeet luentosaliin, heillä oli mahdollisuus osallistua Adobe Connect Pro -verkkokokousympäristön välityksellä luennoille, joko etänä tai kuuntelemalla nauhoitteet heille sopivana aikana. Henkilökohtaista opintoneuvontaa annettiin kaikille opiskelijoille koko tarkastelujakson ajan henkilökohtaisesti keskustelemalla, sähköpostitse ja puhelimitse.

Itä-Suomen yliopisto, Elintarvikebiotekniikan maisteriohjelma	2011	2012
Rahoitus yhteensä	231 894	138 758
josta Itä-Suomen yliopisto	52 172	23 193
Cemis-Oulu, EU-rahoitusta	179 722	115 565
Opiskelijoita	23	18
Valmistunut filosofian maisteriksi	5	9
Henkilöstö:		
Itä-Suomen yliopisto	1	1
Cemis-Oulu	2	1

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntateknologia, Jyväskylän yliopisto

Jyväskylän yliopiston liikuntabiologian laitos on kouluttanut liikuntateknologian maistereita Vuokatissa vuodesta 2004 ja tohtoreita vuodesta 2005 lähtien, jolloin toiminta alkoi EU-rahoitteisena projektina yhdessä Sotkamon kunnan kanssa. Järjestyksessään kolmas maisterikoulutus-projekti on ollut käynnissä joulukuussa 2010 lähtien, jonka turvin koulutusta jatketaan vuoteen 2013 saakka. Yksikön johtajana on toiminut professori Vesa Linnamo.

Vuokatin yksiköstä valmistui vuonna 2012 yhteensä neljä liikuntateknologian maisteria. Kaiken kaikkiaan vuoden loppuun mennessä yksiköstä oli valmistunut 39 liikuntateknologian maisteria. Liikuntateknologian maisterikoulutukseen valitulta opiskelijalta edellytetään opintoja tekniikan- tai informaatioteknologian alalta joko yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettuna. Opintoja suoritetaan Vuokatissa noin viikon

kestävillä ja kerran kuussa pidettävillä intensiivijaksoilla. Liikuntateknologian opiskelijoiksi valitut tulevat pääasiassa Oulun läänin alueelta. Vuokatissa tohtoriopintojaan suorittavien väitöskirja-aiheita ovat ikääntyminen ja tasapainokontrolli, sotilaan fyysinen kuormittuminen, sekä maastohiihto. LitM Minna Tanskasen valmennus- ja testausopin väitöskirjan ”Effects of military training on aerobic fitness, serum hormones, oxidative stress and energy balance, with special reference to overreaching” tarkastustilaisuus pidettiin Vuokatissa 3.12.2012. Vastaväittäjänä toimi professori Anthony Hackney (University of North Carolina, Yhdysvallat) ja kustoksena professori Heikki Kyröläinen (Jyväskylän yliopisto). Tanskasesta tuli ensimmäinen Jyväskylän yliopiston Vuokatin liikuntateknologian yksiköstä väitellyt tohtori. ESR-rahoitteista maisteri- ja tohtorikoulutusta Vuotech sekä niihin liittyvää EAKR-rahoitteista Vuolab hanketta esiteltiin huippuhankkeina ELY-keskusten järjestämässä Sadon-

korjuu-seminaarissa Kuopiossa 3.–4.10.2012.

Vuosi 2012 oli aktiivinen hiihtolajien tutkimukseen keskittyvälle Vuokatin liikuntateknologian yksikölle. Vuokatti alueena ja Urheiluopiston ympäristö ovat tarjonneet puitteet ainutlaatuiselle hiihtolajien tutkimukselle mm. hiihtotunnelin ja urheilijoiden myötä. Yksikön tutkimushankkeet liittyivät teknologian hyödyntämiseen hyvinvoinnin tai urheilun työkaluna. Vuonna 2012 yksikkö koordinoi julkisen tutkimuksen Tekes-EAKR -projektia ”Liikkuva Urheilu- ja Lomitutkimus” (LULU), jonka toisena tutkimusosapuolena toimi Oulun yliopiston CEMIS-Oulu. Hankkeessa keskityttiin kehittämään mittausmenetelmiä niin hiihdon olosuhteiden, välineiden kuin urheilijoidenkin testaamiseen. Vuokatin yksikkö oli lisäksi mukana vuoden 2012 alusta käynnistyneessä Kajaanin ammattikorkeakoulun koordinoimassa Tekes-projektissa ”Tärinäaltistuksen arviointi ja rajoitusmenetelmät”. Hiihtotutkimuksen saralla jatkettiin

tiivistä kansainvälistä yhteistyötä Salzburgin, Östersundin ja Osakan yliopistojen kanssa. Vammaishiihdon kilpailuluokitusten kehittämiseen liittyen yhteistyötä jatkettiin Kansainvälisen Paralympiakomitean sekä saksalaisen Tübingenin yliopiston kanssa. Vuokatin hiihtotunnelia, yksikön tutkimustiloja sekä Vuokatin lumilautatunnelia hyödynnettiin eri tutkimus- tai väitöskirjamittauksissa useiden viikkojen, jopa kuukausien, ajan vuonna 2012.

Vuokatin toimintaan on liittynyt vahvasti myös yritysälhtöinen tutkimus. Yhdessä Oulun yliopiston CEMIS-Oulun kanssa haettu tutkimusrahoitus (Tekes-EAKR) ”Coaching feedback system for biathlon research and classification” sai myönteisen rahoituspäätöksen joulukuussa 2012. Hankkeen rahoittajiksi sitoutuivat Suomen Olympiakomitea, Suomen Paralympiakomitea, Kansainvälinen Paralympiakomitea, Suomen Amputaatiohiihtoliitto, Suomen Hiihtoliitto, E-Sports Group Oy, Vuokatin Testiasema sekä Snowpolis Oy. Yksikön tekemä työ palvelututkimuksen kehittämiseksi realisoitui Espanjan hiihtomaajoukkueen neljän urheilijan testauksilla Vuokatissa sekä Maajoukkue vieraili Vuokatissa viikolla 25 ja 45, jolloin urheilijoille suoritettiin fysiologisia sekä hiihdon tekniikkaan ja voimantuottoon liittyviä testejä. Kotimaisen hiihtosauvavalmistajan tilauksesta yksikkö toteutti palvelututkimuksen loppuvuodesta 2012.

CEMIS-kehittämisohjelman toiminta jatkui vuonna 2012 yhdistäen lisää alueen osaamista. Jyväskylän yliopiston, Oulun yliopiston CEMIS-Oulun ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteistyö tiivistyi entuudestaan CEMIS-yhteishanke ”Liikunta- ja hyvinvointiteknologian mittausjärjestelmät” -yhteisprojektin muodossa, jonka tavoitteena oli kehittää mittausmenetelmiä, joiden käyttömahdollisuudet yltyvät yksilöllisistä liikunta- ja hyvinvointimittauksista teollisuuden käyttämiin vaativiin mittausteknologioihin. Hankkeen toimenpiteisiin kuuluvat hiihdon mittausjärjestelmän, lumen ominaisuuksia mittaavien menetelmien ja

non-invasiivisten biosensoreiden kehitys. CEMIS-kehittämisohjelma on mahdollistanut pääosin yksikön laboratorioinsinöörin ja hankekoordinaattorin resurssit.

Tutkimusta on esitelty aktiivisesti Vuokatissa järjestetyissä seminaareissa ja kongresseissa. Yksikkö jatkoi tiivistä yhteistyötä itävaltalaisen Salzburgin yliopiston kanssa järjestämällä Vuokatissa ”2nd International Congress on Science and Nordic Skiing” 28.–31.5.2012. Yhteensä 71 tutkijaa 13 eri maasta tarkastelivat kongressissa monipuolisesti pohjoismaisten hiihtolajien nykyistä tutkimuskenttää. Kongressi keräsi kaiken kaikkiaan n. 140 osallistujaa. Kongressissa pidettiin yhteensä 14 kutsuluentoa, 40 suullista esitystä sekä noin 15 posteriesitystä 13 eri maasta. Kongressiohjelmaan kuului lisäksi workshopit maastohiihdon ja mäkihypyn tekniikkaharjoittelusta. Kutsutut ulkomaiset luennoitsijat tulivat Hollannista, Itävaltasta, Norjasta, Ruotsista ja Saksasta.

Yksikön tieteelliset kansainväliset julkaisut vuonna 2012; tieteelliset referoidut alkuperäisartikkelit 5 kpl, kirjat tai kirjan kappaleet 3 kpl (sis. yksi väitöskirja), kutsutut luennot 9 kpl (joista 4 ulkomaila) ja kongressiabstractit 16 kpl.

Vuokatin liikuntateknologian yksikössä työskenteli vuonna 2012 yhteensä 13 henkilöä; professori, kolme lehtoria, laboratorioinsinööri, kaksi projektitutkijaa, projektisihteeri, hankekoordinaattori sekä neljä tutkimusavustajaa.

Kansainvälinen toiminta

Jyväskylän yliopiston liikuntateknologian yksikön kansainvälinen toiminta vuonna 2012: Maastricht University (sotilaan fyysisen kuormittumisen tutkimus), Mid-Sweden University (hiihtotutkimus), Osaka University (hiihtotutkimus), Salzburg University (hiihtotutkimus), Tübingen University (hiihtotutkimus) sekä Kansainvälinen Paralympiakomitea (vammaishiihdon tutkimus). Saksalainen, Tübingenin yliopiston tutkija, tohtori Walter Rapp työskenteli Vuokatissa vuoden aikana yhteensä 0,2 htv tutkimusaiheenaan sauvavoimien mittaaminen maastohiihdossa ja vammaishiihdon kilpailuluokitusten kehittäminen. Tutkija Masaki Ishikawa Osakan yliopistosta oli toteuttamassa alppihiihdon ultraäänimittauksia Vuokatissa huhtikuussa 2012. Salzburgin yliopiston tutkimusryhmä professori Stefan Lindingerin johdolla vieraili Vuokatissa kevään 2012 aikana useiden viikkojen ajan hiihdon väitöskirjamittauksen parissa.

Liikuntateknologia, JY	2011	2012
Rahoitus yhteensä	924 500	925 000
Perusrahoitus	66 000	66 000
Täydentävä rahoitus	858 500	859 000
Henkilöstömäärä	11	13
Julkaisujen määrä	22	33
Hankkeiden määrä	11	8
Opiskelijamäärä	46	37
Valmistui liikuntatieteiden		
Maistereiksi	6	4
Tohtoreiksi		1

RESURSSIT

Tilat

Oulun yliopiston Kajaanin kampuksen tilat omistaa Suomen yliopistokiinteistöt Oy. Niissä toimii Kajaanin opettajankoulutusyksikkö, Normaalikoulu ja kirjasto. Kampuksella on tiloja kaikkiaan 13359 m², mutta vuoden 2011 aikana Oulun yliopisto on luopunut kampuksen kolmesta rakennuksesta Intteristä, hallintorakennuksesta ja Silmusta ja vuoden 2012 aikana puutyö- ja metallityörakennuksista. Vuoden 2013 kesällä vuokrasopimukset päättyivät loppuista kampuksen rakennuksista eli Intellistä, päärakennuksesta, kirjastosta ja normaalikoulusta.

Petäisenniskassa Teknologiakeskuksen kiinteistössä toimivat yliopistokeskuksen Cemis-Oulu -yksikkö, Aikopan tutkimusryhmä, palvelupiste ja hallinto. Näillä on käytössään 2192 m². Sotkamossa Cemis-Oululla on käytössään 850 m² Analyttisen kemian/Bioanalytiikan toimintoja varten.

Aikopa toimipaikka on ent. Linnan lukiolla, jossa sillä on käytössään noin 420 neliometriä yhdessä ammattikorkeakoulun aikuiskoulutuksen kanssa. Aikopa järjestää koulutuksia laajasti eri paikkakunnilla.

Jyväskylän yliopiston Liikuntateknologian yksikkö toimii Snowpoliksen 375 m² tiloissa Vuokatissa.

Vuokrakustannukset ovat olleet yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Kampuksen tiloista vuokrat olivat yli miljoona euroa.

Oulun yliopiston tilasuunnitelmasa olleesta yliopistokeskuksen tilojen sijoituksesta Vimpelinlaaksoon ammattikorkeakoulun yhteyteen on luovuttu. Aikopa siirtyy Linnankadulta ammattikorkeakoululle viimeistään vuonna 2014 ja Cemis-Oulun toiminnot keskitetään myös Sotkamosta Petäisenniskaan. Toimintojen muutokset edellyttävät tilojen saneeraamista

vuoden 2014 alkupuolella.

Petäisenniskan tilojen siivouspalvelu kilpailutettiin vuoden 2012 syksyllä. Kaksivuotinen sopimus tehtiin RTK-Palvelu Oy:n kanssa. Kampuksen siivouksesta on vastannut SOL.

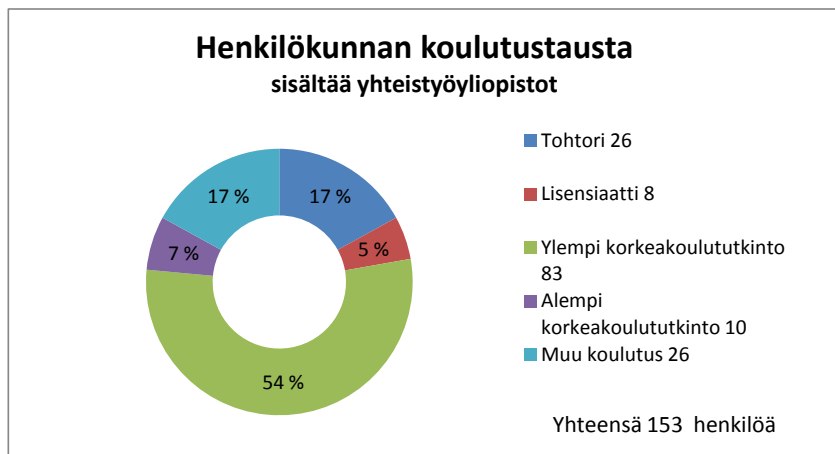
Henkilöstö

Yliopistokeskusyhteisössä työskenteli yhteensä 153 henkilöä, joista Oulun yliopistoon työsuhteessa oli 140 henkilöä ja yhteistyöyliopistojen tehtävissä toimi 13 henkilöä. Oulun yliopiston osalta henkilöstöluvuissa ovat myös yliopiston hallintoon kuuluvat Kajaanin palvelupisteen yhdeksän henkilöä. Edelliseen vuoteen verrattuna henkilöstö väheni 32 henkilöä Oulun yliopiston toiminnoista. Suurin vähennys kohdistui Cemis-Oulun toimintoihin rahoituksen pienenemisen vuoksi. Oulun yliopistossa Kajaanin toiminnoissa tehtiin 120 henkilötyövuotta, josta miehiä oli 45 % ja naisia 55 %.

Cemis-Oulun yksikössä työskenteli viisi ulkomaalaista henkilöä, joista kaksi senioritutkijaa olivat koko vuoden.

Määräaikaisessa työsuhteessa työskenteli 62 % ja toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa 38 % henkilöstöstä. Projektirakenteesta ja -tilanteesta johtuen yliopistokeskuksen (erillislaitoksen) henkilöstöstä 81 % toimi määräaikaisessa työsuhteessa, kun vastaava prosentti edellisvuonna oli 90. Oulun yliopisto vakinaisti yliopistokeskukseen kuusi vakanssia tutkimuksen aputehtäviin.

Noin 73 % henkilöstöstä toimi opetus- ja tutkimustehtävissä sekä niiden aputehtävissä. Voimavaroja on suunnattu edellisvuotta enemmän tutkimukseen. Hallintohenkilöstöä oli 21 % mukaan lukien mm. koulutussuunnittelijat ja palvelupisteen henkilökunnan sekä 6 % muissa tehtävissä. Palvelupisteen henkilökunta (opinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut) sekä virastomestari kuuluvat hallinnollisesti yliopiston hallinnon yksiköihin. Henkilöstöstä yli 17 %:lla on tohtorintutkinto ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita on yhteensä noin 76 %.

Yksiköt ovat pitäneet säännöllisiä henkilöstökoukousia. Yliopiston henkilöstökoulutukseen ja tiedotustilaisuuksiin on osallistuttu lähinnä etäyhteyden välityksellä. Englannin kielen koulutus alkoi loppuvuodesta. Henkilökunnan kanssa on käyty henkilökohtaiset kehityskeskustelut ja tehtävien vaativuuden arvioinnit. Lisäksi yksiköt ovat järjestäneet henkilöstölleen kehittämispäiviä ja yhteisesti kaksi virkistysiltapäivää.

Laaja muutostukiryhmä, johon kuuluu työterveyshuollon, seurakunnan, yliopiston henkilöstöpalvelujen edustajat sekä yksiköiden edustajat ja luottamusmiehet, kokoontui kolme kertaa. Henkilöstölle järjestettiin muutostukena mm. työnhakukoulutusta ja työterveyshuollon tukea. Myös esimiehille järjestettiin muutostukena keskustelutilaisuuksia Terveystalon työpsykologin johdolla. Psykologi ja työterveyshoitaja vierailivat yksiköissä keskustelemassa.

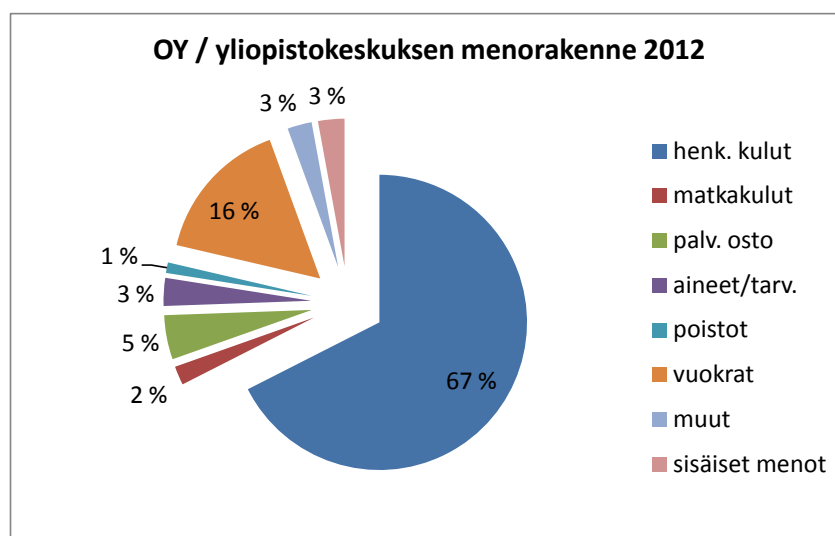
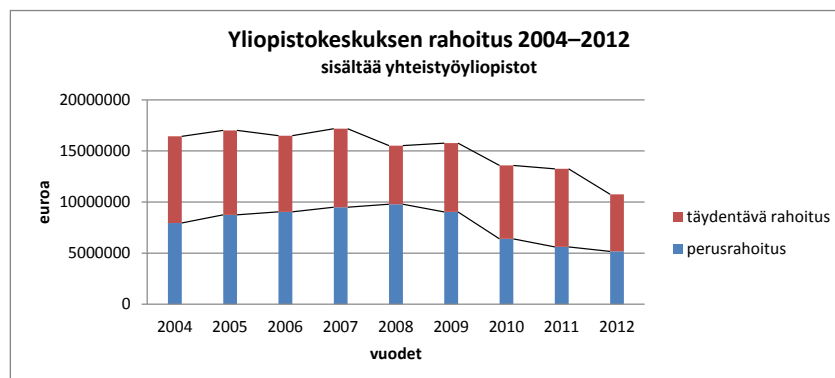
Talous

Kajaanin yliopistokeskuksen kokonaisrahoitus oli vajaat 11 miljoonaa euroa mukaan luettuna yhteistyöyliopistojen toiminnot. Yliopistokeskuskokonaisuuden rahoituksen määrä laski yli kahdella miljoonalla eurolla edellisvuodesta, mutta vuoden 2011 tulos sisälsi n. 1,2 miljoonaa euroa vuodelle 2010 kuuluneita tuloja kirjanpitolukemista syystä. Opettajankoulutuksen alasajo näkyi rahoituksessa yli puolen miljoonan perusrahoituksen vähennyksenä ja muista Oulun yliopiston yksiköistä vähennys oli yhteensä noin puoli miljoonaa. Jyväskylän yliopiston toimintojen volyymi säilyi edellisvuoden tasolla n. 920.000 eurossa. Lapin yliopistolla ei ollut toimintaa yliopistokeskuksessa vuonna 2012.

Täydentävän rahoituksen osuus on edelleen yli puolet (53 %) kokonaisrahoituksesta perusrahoituksen osuuden ollessa 47 %. Oulun yliopiston yksiköiden osuus rahoituksesta oli hieman vajaa 10 miljoonaa euroa, josta perusrahoituksen osuus oli noin 5 miljoonaa euroa eli puolet rahoituksesta. Palvelupisteen rahoitus ei sisälly lukuihin. Opettajankoulutuksen ja normaalikoulun perusrahoitus ovat noin 3,5 miljoonaa euroa, mikä on noin 97 % niiden rahoituksesta. Vastavasti yliopistokeskus Oulun yliopiston erillislaitoksena sitä vastoin toimi 80 prosenttisesti täydentävällä rahoituksella. Sen kokonaisvolyyminä oli vajaa 6 miljoonaa euroa. Ilman opettajankoulutusta, normaalikoulua ja kirjastoa yliopistokeskuksen rahoituksen volyymi on yhteensä noin 7 miljoonaa euroa. Jyväskylän yliopiston liikuntateknologian yksikkö toimi 87 prosenttisesti täydentävällä rahoituksella.

Yliopistokeskusyhteisön rahoitusrakenne nojaa hyvin vahvasti rakennerahastorahoitukseen eli valtionavustuksiin, mikä on toiminnalle suuri epävarmuustekijä, koska EU-rahoitus ja valtion vastinrahoitus tulevat laskemaan nykyisestä tasosta. Yliopistokeskuksen rahoituksesta 39 % tulee valtionavustuksista. Tekesin kotimainen rahoitus oli yli puoli miljoonaa euroa. Yliopistokeskus on pärjännyt hyvin kilpaillun rahoituksen hankinnassa.

Kajaanin kaupunki ja Sotkamon kunta tukevat Cemis-toimintaa. Liiketoiminnan tuotot ovat kasvaneet edellisvuodesta ja olivat 890.000 euroa vuonna 2012, mistä kiitos kuuluu yhteistyökumppaneille ja asiakkaille.

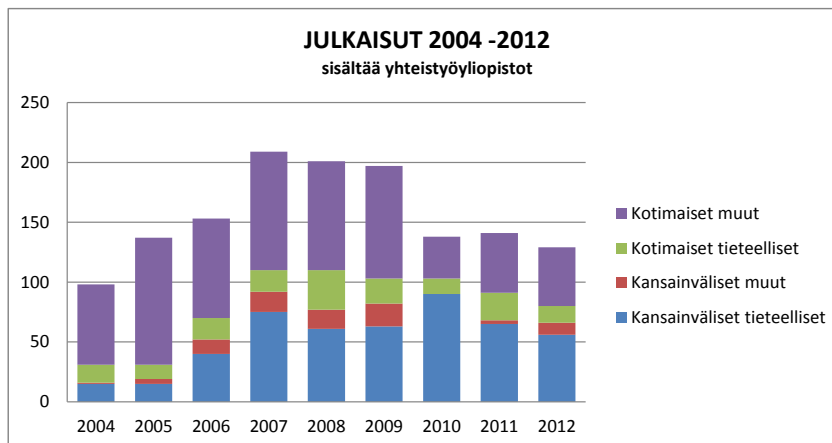

Oulun yliopiston toimintojen osalta yliopistokeskuksen menorakenteessa henkilöstökulut ovat pienentyneet edellisvuodesta neljällä prosentilla ja

ovat noin 67 % menoista, vuokrat 16 % ja muut yhteensä 17 %. Vuokriin on laskettu myös sisäiset vuokratulot.

JULKAISUT

Julkaisuja tuotettiin yhteensä 129 kappaletta, mikä on noin 1,4 julkaisua/opetus- ja tutkimushenkilöstön määrä. Julkaisuja tuotettiin hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Suurin osa julkaisuista oli kansainvälisiä tieteellisiä julkaisuja, joita oli 43,4 % ja muita kansainvälisiä julkaisuja oli noin 8 %. Eniten tieteellisiä julkaisuja tuotti Cemis-Oulu yksikkö. Opettajankoulutusyksikössä tuotettiin eniten muita kotimaisia julkaisuja. Lisäksi professori Reijo Heikkinen on tehnyt 28 radio-ohjelmaa. Liikuntateknologian koulutus Vuokatissa on ollut tehokkain julkaisujen tuottaja henkilöstömäärään verrattuna ja sen kaikki julkaisut (33 kpl) ovat olleet kansainvälisiä.

14.2. Cemis-Oulun ja AIKOPAn kehittämispäivä Vuokatissa

18.–19.4. Osallistuminen Prosessiteollisuus & analytiikkamessuille, PALi-hanke, Cemis-Oulu

20.4. Publiikki, Kajaanin opettajan-koulutusyksikkö

9.5. Ruraland-hankkeen seminaari ja Suomen tapaaminen, AIKOPA, tutkimusryhmä

11.5. Infotilaisuus Oulun yliopiston tutkijakoulun UniOGSin toiminnasta sekä jatko-opintojen rahoittamismahdollisuuksista

11.5. Flooran päivän juhla, Aikopassa, Akava Kainuu, KAMK ja KYK

23.5. Aluedemokratiaa ja palvelujen tuotantoa saaristossa kuntaliitosten jälkeen - valtakunnallinen seminaari Korppoossa, Harvaan asutun maaseudun teemaryhmä / AIKOPA, tutkimusryhmä

24.–27.5. "Nature and modern countryside; treasures or threats?" International Summer School of Rural Development In Mekrijärvi, AIKOPA, tutkimusryhmä

25.5. Teikä on lievästi mahtava -koulutuksen opintomatka Kostamukseen

25.5. Kajaanin opettajakoulutusyksikön historian lehtori Reijo Heikkinen sai tasavallan presidentin myöntämän professorin arvonimen. Professori-nimityskirjan luovutustilaisuus pidettiin Oulun Taidemuseossa

28.–31.5. Kansainvälinen liikuntatie-teellinen kongressi Vuokatissa "2nd International Congress on Science and Nordic Skiing" (ICSNS)

30.5. Kainuun kyläteemahankkeen Kylien palvelut -seminaari Kajaanissa, AIKOPA, tutkimusryhmä

5.–7.6. Neuvottelupäivät Sortavalassa yhteistyössä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ja muiden alueen toimijoiden kanssa

12.–14.6. Robinwood Plus -miniohjelman kansainvälinen yleiskokous Vuokatissa, CEMIS-Oulu, Bioenergiateemahanke

14.–15.6. ForMarie-hankkeen kansainvälinen opintomatka Kainuuseen, CEMIS-Oulu, Bioenergiateemahanke

7.8. Hankeneuvottelut Kostamuksessa yhteisestä ENPI- hankkeesta.

24.8. Kainuun kyläteemahankkeen Kainuun kyläparlamentti Suomussalmella, AIKOPA, tutkimusryhmä

3.–8.9. ForMarie-hankkeen italialainen asiantuntijaryhmä Reggio di Calabriasta tutustumassa Kainuuseen, CEMIS-Oulu, Bioenergiateemahanke

3.–11.9. ForMarie-hankkeen italialaiset metsäalan ammattilaiset tutustu-

massa Kainuuseen, CEMIS-Oulu, Bioenergiateemahanke

11.9. Paikallisista ratkaisusta hyvinvointia harvaan asutulle maaseudulle – valtakunnallinen seminaari Helsingissä, Harvaan asutun maaseudun teemaryhmä / AIKOPA, tutkimusryhmä

23.–28.9. Johtaja Vesa Virtanen ja laboratoriopäällikkö Mari Jaakkola osallistuivat 12 th International Conference on Flow Analysis -konferenssiin Kreikassa

25.9. Suomalaista musiikkia Vilnaan konsertti, Anja Tuovinen ja Heljä Pylvänäinen

27.–28.9. Pohjois-Suomen oppilasarviointipäivät

9.10. SolidarCity -hankkeen konferenssi – Kainuun työllisyysfoorumi yhteistyössä KAIRA hankkeen kanssa, AIKOPA, tutkimusryhmä

1.11. Cemis-kehittämisohjelman tuloseseminaari ja PALi-hankkeen päätöseseminaari

15.11. Kuntakenttä muutosten kourissa – miten käy maaseudun? MUA foorumi 2012, AIKOPA, tutkimusryhmä

16.11. Vuoden lapsuusteko -tunnustus Kajaanin kaupunginteatterille ja AIKOPAlle. Myöntäjä Lapsuuden tutkimuksen -seura, Helsinki

20.11. Metsäenergia Kainuussa – Tulvaisuuden mahdollisuudet seminaari Kajaanissa yhteistyössä RobinwoodPlus-miniohjelman kanssa, CEMIS-Oulu, Bioenergiateemahanke

30.5. Henkilökunnan virkistysiltapäivä Joutenlammella

7.9. Yliopistokeskuksen lukuvuoden avajaisjuhla Kaukametsässä

21.–22.11. Osallistuminen Finnmat-
ria (kaivosalan) messuille Jyväskylässä,
PALi-hanke, Cemis-Oulu

28.11. Kainuun kyläteemahankkeen
Lähidemokratia tulevaisuuden mah-
dollisuutena – Kuhmon kyläseminaari,
AIKOPA, tutkimusryhmä

30.11. Publiikki, Kajaanin opettajan-
koulutusyksikkö

3.12. LitM Minna Tanskasen väitös-
työn tarkastustilaisuus Vuokatissa:

Valmennus- ja testausopin väitöskirja
“Effects of military training on aerobic
fitness, serum hormones, oxidative
stress and energy balance; with a spe-
cial reference to overreaching” (Va-
rusmieskoulutuksen kuormittavuus ja
ylikuormittumisen ilmeneminen)

5.12. ECOREGIONS -hanke kansain-
välinen vierailu Kuhmossa yhteistyös-
sä Kainuun Etu Oy:n kanssa, CEMIS-
Oulu, Bioenergiateemahanke

5.12. KYK:n Kehittämisen- ja virkistys-
päivä KAMK:lla

17.12. Lastentarhanopettajaksi pä-
tevyitysmiskoulutuksen valintakokeet
(VAKA-kehittämishanke, rahoitus
Kainuun ELY-keskus)

19.12. Vierailijoina edustajia Kokko-
lan yliopistokeskus Chydeniuksesta,
Centria ammattikorkeakoulusta, Kok-
kolan aikuisopistosta ja Keski-Pohjan-
maan kesäyliopistosta

6.11. Tulevaisuuden koulu(tus) -seminaari

13.12. Kajaanin Normaali-koulun joulujuhla

JOHTOKUNTA

Kajaanin yliopistokeskuksen johtokunta 2011–2012

Yliopistokeskuksen hallinto- ja yhteistyöelimenä on johtokunta, jonka tehtävät on mainittu Oulun yliopis-

ton johtosäännössä. Oulun yliopiston rehtori Lauri Lajunen on asettanut seuraavan Kajaanin yliopistokeskuk-

sen johtokunnan yhteistyösopimuksen mukaan 1.1.2011–31.12.2012:

Organisaatio	varsinaisen jäsen	varajäsen
Oulun yliopisto	Tutkimusrehtori Taina Pihlajaniemi	Koulutusrehtori Olli Silven
Oulun yliopisto Kasvatustieteiden tiedekunta	Johtaja Tuomo Vilppola	Yliopisto-opettaja Juha-Matti Turpeinen
Oulun yliopisto Luonnontieteellinen tiedekunta	Professori Petri Pulli	Johtaja Jouni Aspi
Oulun yliopisto Teknillinen tiedekunta	Dekaani, Professori Kauko Leiviskä	Professori Harri Haapasalo
Itä-Suomen yliopisto	Akateeminen rehtori Jukka Mönkkönen	Suunnittelupäällikkö Soili Makkonen
Jyväskylän yliopisto	Erikoissuunnittelija Toivo Takala	Suunnittelupäällikkö Sakari Liimatainen
Kajaanin ammattikorkeakoulu	Rehtori Turo Kilpeläinen	Hallinto- ja talousjohtaja Merja Mäkinen
Lapin yliopisto	Vararehtori Jukka Mäkelä	Yhteyspäällikkö Jorma Puuronen
Oulun yliopisto Kajaanin yliopistokeskus	Johtaja Vesa Virtanen	

Johtokunnan puheenjohtajana toimii tutkimusrehtori Taina Pihlajaniemi ja esittelijänä johtaja Vesa Virtanen. Johtokunta kokoontui vuonna 2012 kaksi kertaa.

YHTEYSTIETOJA

Kajaanin yliopistokeskus

Hallintopalvelut

PL 51, 87101 Kajaani
 Käyntiosoite: Kehräämöntie 7, 87400 Kajaani
 Puh. (08) 614 9610
 Faksi (08) 614 9615
 Sähköposti: etunimi.sukunimi@oulu.fi
www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi

Kajaanin Teknologiaapuistossa sijaitseva toiminta:

CEMIS-OULU

AIKOPA, tutkimusryhmä

PL 51, 87101 Kajaani
 Käyntiosoite: Kehräämöntie 7, 87400 Kajaani
 Puh. (08) 614 9610
 Faksi (08) 614 9615
www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi

Kampuksella sijaitseva toiminta:

Kajaanin opettajankoulutusyksikkö **Kajaanin normaalikoulu**

PL 51, 87101 Kajaani
 Käyntiosoite: Seminaarinkatu 2
www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi

Kirjasto

PL 51, 87101 Kajaani
 Käyntiosoite: Seminaarinkatu 2
 Faksi (08) 627 139
www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi/kirjasto

Kajaanin Linnankadulla sijaitseva toiminta:

AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut

PL 51, 87101 Kajaani
 Käyntiosoite: Linnankatu 6, 87100 Kajaani
 Puh. 040 589 7198
www.aikopa.fi
www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi/aikuiskoulutus

Sotkamons Salmelantiellä sijaitseva toiminta:

CEMIS-OULU

Salmelantie 43, 88600 Sotkamo
 Puh. (08) 6332 1312
 Faksi (08) 6332 1313
www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi
Elintarvikebiotekniikan maisterikoulutus, muuntokoulutus
Itä-Suomen yliopisto

Sotkamossa Snowpoliksessa sijaitseva toiminta:

CEMIS-OULU

Kidekuja 2, 88610 Vuokatti
 Puh. (08) 617 8682
 Faksi (08) 617 8681

LIIKUNTATEKNOLOGIAN KOULUTUSOHJELMA **VUOTECH, Jyväskylän yliopisto**

Kidekuja 2, 88610 Vuokatti
 Puh. 040 805 4687
 Faksi (08) 617 8641
www.jyu.fi/sport/laitokset/liikuntabiologia/study/study6/vuotech
Liikuntateknologian muuntokoulutus

TOIMITUSTIEDOT

Toimituskunta

Hilkka Axelsen
Anni Hakkarainen
Tuula Honkanen
Vesa Linnamo
Timo Mauno
Vuokko Tolonen-Junttila
Vesa Virtanen

Graafinen suunnittelu ja taitto

Lauri Sonny

Kuvat

Kajaanin yliopistokeskuksen kuva-arkistot
Tuula Honkanen
Jari Lappi
Lauri Sonny
Vuokko Tolonen-Junttila

Kirjapaino

Kajaanin Offsetpaino Oy
Kajaani 2013

ISSN 1797-4814

Kajaanin yliopistokeskus
VUOSIKERTOMUS 2012

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU